

Památky na prusko-rakouskou válku roku 1866

Východní Čechy – Slovo památka je velmi široké a můžeme si pod ním představit téměř cokoliv.

Lze se však shodnout na tom, že se jedná o objekt, který nám nějakým způsobem připomíná minulé časy. V následujících řádcích se pokusíme přiblížit význam tohoto slova, který se objevuje v názvu Komitétu pro udržování památek z války roku 1866, občanského sdružení, jehož minulost sahá až do roku 1888.

Tip Deníku: pomník koním

Komitét 1866 pečuje zejména o válečné hroby, a to v podstatě v té šíři, jakou tomuto pojmu vymezuje zákon č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech.

Nejedná se tak pouze o skutečné hroby s ostatky padlých vojáků, ale také o objekty, které pouze symbolicky připomínají zemřelé ve válečném konfliktu, tj. především o pomníky a pamětní desky.

Památkou tedy v podstatě v našem přístupu rozumíme válečný hrob. Je zjevné, že vzhledem k výše uvedené definici válečného hrobu se každý čtenář s nějakým takovýmto objektem jistě setkal.

Nelze se tomu divit, vždyť jen stále neúplně zpracovaná databáze ministerstva obrany eviduje 29 517 válečných hrobů. V rámci této databáze lze objevit 780 válečných hrobů, které vznikly v souvislosti s prusko-rakouskou válkou roku 1866.

Komitét 1866 jich však eviduje více než 1200! Jedná se o široké spektrum objektů – od prostých železných křížů

POMNÍK KONÍM. Výtvarné pojetí sousoší bylo svěřeno akademickému sochaři Petru Novákovi z Jaroměře.

opatřených jednoduchým leptočtem 1866, přes klasické pískovcové typové pyramidy až po monumentální figurální pomníky. Oněch zmíněných více než 1200 památek tvoří naprosto unikátní soubor, který nemá ve světě obdoby. Téměř každé bojiště z jakékoli války v Evropě je označeno alespoň jedním pomníkem, který připomíná dějinnou událost, padlé vojáky, vojévduce. Naprostá většina těchto památek však není „originální“, a to v tom smyslu, že zpravidla neoznačuje přímo hroby padlých na původních místech.

Je tomu tak proto, že tyto památky byly postaveny až po nějaké delší době – např. pomník bitvy u Kolína, která se odehrála 18. června 1757, byl postaven roku 1899.

U pomníků je toto v mnoha ohledech podobné i v prusko-rakouské válce, také ty byly často stavěny v desetiletích na přelomu 19. a 20. století, te-

dy v době, kdy stavba pomníků a památníků všeho druhu byla v Evropě módní záležitostí. Avšak ono zmíněné specifikum památek z války roku 1866 spočívá v autenticitě skutečných válečných hrobů s ostatky padlých.

Ti byli totiž během několika dnů po skončení bojů v jednotlivých regionech pohřbíváni do hromadných i samostatných hrobů obvykle v těch místech, kde padli.

Jejich hroby pak byly označeny prostými dřevěnými kříži. V pozdějším období – na některých bojištích několik měsíců po válce, jinde po několika letech – byly tyto kříže nahrazovány litinovými či železnými kříži a kamennými pomníky.

Toto byl zlomový moment, neboť např. na slavkovském bojišti z roku 1805 většina válečných hrobů postupem času zanikla. To se však již dostáváme do období po roce 1888, kdy na všech bojištích vzni-

kaly spolky, které o památky z války roku 1866 pečovaly. Právě díky jejich soustavné činnosti téměř žádné z původních památek natrvalo nezánikly a současný Komitét 1866 tak může pečovat o naprosto unikátní soubor vojenské funerální architektury z prusko-rakouské války roku 1866.

Jak již bylo uvedeno, vedle původních hrobů vznikaly především v desetiletích kolem přelomu 19. a 20. století na bojištích pomníky, věnované nejen všem padlým na bojišti, ale často i jednotkám, které se zde vyznamenaly, a jednotlivým významným událostem z bitev. Za všechny takové památky lze jistě uvést pomník Baterie mrtvých na Chlumu.

V roce 1913 začali naši předchůdci v péči o památky z války r. 1866 uvažovat rovněž o výstavbě pomníku, který by připomínal jezdeckou srážku u Střezetic, která se odehrála

v rámci rozhodující bitvy u Hradce Králové 3. července 1866. Ve zmíněné jezdecké srážce dokázaly rakouské kyrysnické a hulánské pluky odrazit útok pruského jezdecka a zachránily tak svou ustupující péchotu před masakrem.

Vzájemný vztah nejenom v bitvě

První světová válka však plány na stavbu pomníku zhatila. Komitét 1866 se k této myšlence vrací v současné době a na původním místě u Střezetic chce vybudovat pomník symbolizující vzájemný vztah koně a jezdce. A to nejenom na bitevním poli.

Nadčasovost památníku bude připomínkou utrpení koně a člověka ve válečných konfliktech v období vzájemného soužití obou tvorů. Výtvarné pojetí sousoší bylo svěřeno akademickému sochaři Petru Novákovi z Jaroměře.

Vzhledem k nákladnosti celého projektu Komitét 1866 vyhlásil veřejnou sbírku na obnovu pietního místa a vybudování Pomníku padlých koní u Střezetic.

Mezi významné mecenáše, kteří projekt již podpořili, patří ministr zahraničí ČR Karel Schwarzenberg nebo známý herec a milovník koní Václav Vydra.

Příspěvky na pomník je možné zasílat na sbírkový účet č. 176789244/0300 nebo poslat dárcovské SMS zprávy na číslo 87777 ve tvaru DMS POMNIKSTREZETICE.

Hodnota odeslané SMS zprávy je 30 Kč. Podrobnosti k projektu naleznete na <http://pomnikkonim.1866.cz>

Václav Vydra, herec

Co vy na to, Václave?

Myšlenku vzniku Pomníku padlých koní, jsem podpořil z mnoha důvodů. Jsem milovníkem nejenom koní, ale také vojenské historie. Myšlenka obnovení pietního místa jezdecké srážky u Střezetic z prusko-rakouské války roku 1866 a s tím spojené každoroční vzpomínkové slavnosti na bitvu u Hradce Králové mi připadly v mnohem podobné tomu, co již dlouhou dobu dělám i já se svými přáteli – memoriál generála Custera v Hněvšíně.

Zde je také na konkrétní historické události prezentován blízký vztah koně a člověka ve válce. Přišlo mi dobré podpořit podobnou aktivitu, která se snaží veřejnosti ukázat, jak blízko k sobě měl – a stále má – kůň a jezdec. Ačkoliv to není ona radost, kterou prožíváme v sedle, možná že právě pomník, který znázorňuje ono pouto v kritické situaci, může ten pocit a vzájemnou lásku přiblížit lidem více, než cokoliv jiného.

